

DOMAČI PRIJATELJ

Letnik II.

V Pragi I. decembra 1905.

Štev. 12.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem **popolnoma zastonj**.

— Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne. —

Prerokovanje „Domačega Prijatelja“

o Vydrovi žitni kavi za mesec december:

December, gruden, mesec mil,
ko dan je kratek, dolga noč,
ti poln si življenja sil
in čudna ta je tvoja moč . . .

Obhaja božič vsak vesel,
in še dočakati želi
si leta srečepolnih dni,
kar že enakih je prejel . . .

V večerih tvojih svetih treh
po hišah si vasujejo,
in kar pripovedujejo,
je šala, bajka, radost, smeh . . .

In sredi srečnih teh ljudi
večer brez kave ne mini,
in še za novo leto vsem
jim mnogo sreče ž njo želi
pisatelj.

Izraz najsrčnejše zahvale

naj blagovolijo sprejeti sledeči cenjeni odjemalci, ki so nam s Svojim priporočilom Vydrove žitne kave (od 20. oktobra do 20. novembra), pridobili novih naročnikov:

Katarina Ambrosch, Rakek.
Antonija Ambrožič, posest.
Bled.

Ant. Ažnah, poštni sluga,
Ljubljana.

Mat. Baloh, pismonoša, Ži-
rovnica,

Ana Bercé, učit. sopr. Št.
Janž.

Mimi Bižal, sopr. c. kr. po-
štarja, Staritrg.

T. Bohinec, kontorist., Ljub-
ljana.

Franc Bollé, učit. — vod.,
Misliče.

Ana Božič, kuharica, Bilčo-
ves.

Frančiška Bricelj, gostilnič.,
Polhovgradec.

Ivan Demšar, Litija.

Franc Derčar, c. kr. sod.
sluga, Radovljica.

Anton Dežman, kočar, Javor.
 Jos. Erbežnik, tov. strojevod., Reberca.
 Mar. Gabrovšek, sopr. organ. in obč. taj. Sv. Jošt.
 Jak. Gašperin, gostilničar, Starafužina.
 Franc Globočnik, trg. zastop. Sv. Rupert.
 Martin Grivec, zasebnik, Ormož.
 Karol Hlebec, učitelj, Vevče.
 Robert Ivanuš, posestnik, Zdole.
 Franc Jenko, urar, Ljubljana.
 Val. Jurca, oskrbnik, Ravne.
 Mar. Kaučič, sopr. nadučit. Sv. Križ.
 Neža Končan, gostil. Sv. Jošt.
 August Korbar, nadučit., Preserje.
 Ivan Korošec, posest. in trgovec, Koprivnik.
 Francišek Kristan, Novavas.
 A. Kukovič, nadučitelj, Polenšak.
 Ivan Kvas, Celje.
 Luka Lapnig, posestnik, Cetinje.
 Val. Legat. c. kr. orož. stražm., Smednik.
 Jan. Lenar, posestnik, Srednjavas.
 Janez Lunka, posestnik, Zirovnica.
 Franc Močovnik, posestnik, Brezen.
 M. Mursa, učiteljica, Cven.
 Jož. Nagel, posest., Sv. Jakob.
 Jakob Pečnik, čevlj. mojster, Zupčavas.
 Mat. Perč, kanonik, Sv. Štefan.
 Jos. Pintar, pismonoša, Bled.
 Marijana Pleš, sopr. žel. sluga, Sp. Šiška.
 Jož. Por. posestnik, Rečica.
 Mar. Potočnik, posestnica, Bled.
 Ivan Pregelj, Medija.
 Fr. Pšeničnik, postajenač. Sv. Duh.
 Božidar Račič, učit. kand., Ljubljana.
 Franjo Rebec, postajenačel, Jurdani.
 Franc Rojec, davč. izterjevalec, Radovljica.
 Mar. Saldinotti, sopr. žel. uslužb., Ljubljana.
 Andrej Sammer, žel. uslužbenec, Trbovlje.
 Antonija Savinšek, sopr. organ., Jesenice.
 Herman Schiller, posestnik, Skočdol.
 Pavel Sečnik, mlinar, Sv. Jošt.
 Janez Sekol, posest. Gačnik.
 Jos. Seme, žel. uslužb., Trbovlje.
 Vinko Sepič, nadučit., Buzet.
 Franjo Sever, posestnik, Ljutomer.
 Nace Skrbinšek, šolovod., Planica.
 Irena Slemenšek, učiteljica, Zdole.
 Jan. Slovenc, posest. in gostil., Sp. Pohanca.
 Franja Smertnik, kontorist., Gradec.
 Mimi Splichal, zasebnica, Vič.
 Val. Stare, žel. uslužb. v p. in pismonoša, Bled.
 Matej Sterle, posest. in gostil., Kozarše.
 Lina Strah, posestnica, Ljubljana.
 Ivan Stupica, učitelj, Dražgoše.
 Joh. Stvarnik, Šoštanj.
 Kač. Šebenig, sopr. c. kr. gozd. Črničvrh.
 Alojzija Šrol, kuharica, Pečine.
 Davorin Štrenar, nam. kanc., Trst.
 Martin Tofant, listonoša, Vrhe.
 Iva Trtnik, učiteljica, Ljubljana.
 Alfred Twrdy, postajenač., Jarše.
 Anton Vencelj, posestnik, Log.
 Jan Videmšek, mlinar, Pečovnik.
 Dženka Vižintinova, sopr. nadučit., Renče.
 M. Žalec, posestnica, Staritrg.
 Jakob Žuraj, krčmar, Loče.

Poštni predpisi

tikajoči se pošiljatev z Vydrove tovarne v Cislajtanijo. (Za Ogrsko, Bosno in v druge države so posebni predpisi.)

I. Vydrova žitna kava.

Vydrova žitna kava se odpošilja v zabojih po 5 kg. in sicer, če je mogoče še isti dan, ko je došlo naročilo.

Kakor hitro vaš poštni urad pošiljatev dobi, vas ali o tem obvesti (avizira) ali vam jo dostavi. Merodajno je tu ali stanuje naročnik v kraju pošte same ali v njenem okrožju. K poštnemu okrožju spadajo kraji, v katerih dostavlja pošto poštni sel ali pa kjer je poštna oddaja.

V kraju, kjer je pošta, se dostavlja Vydrova žitna kava samo tedaj, ako je to dostavljanje vpeljana (samo v večjih mestih).

Sicer pa se vas o pošiljatvi samo obvesti (avizira) in sicer tem potom, da se vam izroči poštna sprejemnica proti

Aviziranje, oziroma dostavljanje glede poste.

potrdilu na receptu. V tem slučaju mora prejemnik sam skrbeti, da dvigne pošiljatev, kar mu radi male oddaljenosti pošte ne dela velikih težav.

V krajib, kamor prihaja poštni sel, se Vydrova kava ali takoj dostavlja ali pa samo avizira.

Glede dostavljanja odločuje tukaj število in skupna teža pošiljatev, katere ima poštni sel dostaviti.

Ako je tega dne prišlo več pošiljatev, vas poštni sel o pošiljati samo obvesti a drugega dne vam jo po možnosti dostavi.

Tam, kjer je poštna oddaja se pošiljatve navadno samo avizirajo; ako naročnik noče poslati sam ponjo se mora glede dostavljanja in odškodnine dogovoriti s poštnim upravništvom. Gotove predpisane odškodnine za to ni.

Pristojbine.

a) Za dostavljanje na dom v kraju pošte (kjer je to, kakor že omenjeno uvedeno) se plača 10 v. Za samo obvestitev 3 v. —

Za obvestitev več pošiljatev na jedni poštni sprejemnici se plača samo 3 v.

b) V kraju kjer je ruralna pošta za obvestitev 3 v, za dostavljanje pošiljatve 15 v.

c) V kraju pošte za aviziranje zopet samo 3 v. Za obvestitev in dostavljanje se plača samo, če se je isto izvršilo. Ako dvigne pošiljatev naročnik sam ali po kom drugim oblaščenču, ne da bi bil preje obveščen o nji, sploh nič ne plača.

Pri dodatnem dostavljanju že prej avizirane pošiljatve se strani poštnega sela se doplača samo 12 v.

Obvestitev ali pošiljatev sama se sme izročiti samo v roke adresata. V njegovi odsotnosti pa kakemu članu rodbine ali služabniku, če ga pismonoša pozna.

Doba v kateri se mora pošiljatev dvigniti je 7 dni, ne vštevši nedelje in praznike.

Ako pride naša pošiljatev v takem stanju, da je videti na prvi pogled, da se je lahko kaj kave zgubilo (kar se lahko zgodi ako se raztrga platnena vrečica) ali v poškodovanem stanju (oblita, mastna i. t. d.) jo ne sprejmite, ampak napišite na zadnjo stran sprejemnice; „Ne sprejemem, ker je poškodovana i. t. d. N. N.“

Pošiljatev se zamore vrniti tudi, ako jo ni sprejel adresat sam, ampak kak član rodbine ali služabnik, toda to se ima zgoditi takoj in ne da bi se pošiljatev odprla.

Če se taka pošiljatev ni sprejela, nam to vaša pošta naznani in mi pošljemo takoj novo, ker nam jo plača pošta.

Poštno pošiljko po predpisih v redu sprejeto ne nagradimo tudi tedaj ne, ako je bila med vožnjo poškodovana.

Dругih pristojbin, razun zgoraj navedenih pošta ne sme zahtevati.

II. Ostali izdelki.

Za te pošiljatve, ki se navadno v zabojčkih, veljajo isti predpisi kakor za žitno kavo, katere smo omenili zlasti zato, ker imajo jednostavno težo 5 kg.

Zabojčki, katere pošiljamo mi navadno ne presegajo teže 5 kg. in zato tu ni razlike, drugače pa je, če tehta pošiljatev več nego 5 kg.

Za pošiljatev v kraju poštnega urada, kjer se dostavljajo pošiljatve brez ozira na težo se plača čez 5 kg. 20 v.

V krajih kjer je ruralna pošta se težje pošiljatve sploh ne dostavljajo, ampak samo avizirajo. Pristojbina za obvestitev je ista kakor za pošiljatve do 5 kg.

Predpisi glede poškodovanja naših pošiljatev veljajo tudi tukaj. —

Predpisi o aviziranju in dostavljanju zavitka Vydrove žitne kave. Rok dvignjenja.

Vydrovi juhni pridatek

pri sedanji
draginji mesa
neprecenljivi
pripomoček
vsem gospo-
dinjam.

1/2 l. steklenica

3 K 50 v

Vydrove juhine konzerve

grahove,
lečine, gobove,
rižove
in
novost!
rezančeve.

1/2 kg. škatulja
za 1 K 50 v

Kdor ne pozna
naših juh, naj
jih naroči v za-
vitkih po 200 gr.
za 3 K

Malinovi grog.

Novost vredna proslaviti češko ime po
celem svetu.

Priprosta priprava: Skudelica vroče vode,
4 koščki sladkorja, 5 žličic malinovega groga
in najboljša pijača je gotova.

Poskusite!

Malinovi grog smo uvrstili v kolekcijo, ki
jo pošiljamo.

Steklenica malinovega groga 1 K 50 v

**Nepozabite pripraviti na božičen večer
skudelico malinovega groga!**

K njemu kakor zakusek:

Oblati dessert	škatulja	50 kosov	K 3-—
" maslovi	"	25	" 2-—
" malin. rezi	"	50	" 2-—
" delicatesni	"	50	" 2-50
" karlovarski mali	"	50	" 1-—
" " večji	"	50	" 2-—
" " veliki	"	50	" 3-—

Vse vrste oblatov pomešane:
Škatulja za 2, 4 ali 6 K

DOMAČI PRIJATELJ

VYDROV MESEČNIK.

VIDA:

DUŠICA . . .

Dušica, devojka,
kje je dom tvoj rodni,
kje je mati dojka,
vsi sorodni?

Tuji dom rubili,
moja mlada leta!
Mi se razkropili
križem sveta.

In življenje bilo
trdo z nami,
lice nam močilo
se solzami.

IVO TROŠT:

NA KONCU.

Današnji slabotni rod so dohiteli slabi časi. Stare kreposti ni več, častitljive navade zginjajo. Stara sem in najbrž na koncu, a toliko rečem, da v svojih dvainosemdesetih letih nisem videla toliko mehkužnosti kot jih vidim dandanes.“

Takšen le uvod je bil običajno začetek dolgovezni propovedi, ki jo je govorila stara Klinarica ženskam iz vasi, ko so se radovedne sočutno zbrale okolu starice, hiteče ji na pomoč z dobrimi sveti, kako naj si olajša, osladi in podaljša stara leta. Vse zaman, Klinarica je lazila v dve gube na njivo, sključena zopet z njive in k prašičku v hlev z jedjo v rokah pa s prazno posodo zopet, v kuhinjo kjer je vrela kuha za pujska in zanjo. Od ognjišča je lezla v sobo na posteljo, le redkoma k sosedi. Tudi v prodajalno po sol je hodila sama. Drugih stvari itak ni potrebovala od ljudi. Kave ni poznala, tujega kruha ni jedla, vina si ni privoščila, denarja ni zaupala tujim rokam, kdo se čudi, če je hodila v prodajalno — Klinarjeva hiša stoji na koncu vasi — na drugi konec in nazaj malone vse božje dopoldne. Sosede in sorodniki so ji hoteli že iz samega človeškega sočutja pomagati v takih malenkostih, pa ni marala v strahu, da bi bila dolžna potem komu kaj — obljubiti (dala ni itak ni Bogu palice, da bi ž njo vraga naklestil.)

Sama ni pomnila več, koliko časa že nosi vdovsko obleko. Jedina hči ji je umrla — tudi že davno, sin Martin je pa zdravnik nekje na Dolenjskem — sama ne ve koliko let. Da, ta sin, ta zlati Matej ni zabil svoje mamice, dasi vpognjene, sključene z nagubanim obrazom, sivimi lasmi in krmežljivimi očmi: ni je zabil. A dobro vedoč, da bi denar, izročen ji za potrebne priboljške nesla takoj in če ne drugače tudi po štirih v farno posojilnico, je naročil skrivaje domačemu mesarju, naj ji vsaj dvakrat na teden pošlje nekaj meša za žlico tečne juhe. To se je tudi zgodilo vestno in natančno. Prav tako vestno in natančno je pa ženica vsak kosček mesa potem odnesla k sosedu v gostilno prodat, denar pa spravila v staro nogavico pod vzglavje. Nič bolje se ni godilo s sodčkom vina. Če ji ga je dobri sin kupil za Božič, ga je dobil za Velikonoč še prav toliko v sodčku — manj tiste poličke, ki ga je popil sam pred odhodom in pa, kar se ga je usušilo.

„To je za nas predrago; nese kmeta navzdol.“

Kratek je bil ta zagovor, a toliko večja njegova veljava. Nič niso pomagali vsi opomini sinovi ali dobrosrčne njegove soproge, ki sta o velikih počitnicah ostala nekoliko dni okolu nje.

„Ali mati, vi ste že stari, potrebni kaj boljšega, da ne opešate. Zakaj si ne privoščite?“ sta ji govorila oba.

„Ne, ne! Kdo more vedeti, da mu pred smrtjo ne zmanjka ničesar? Ali vesta vidva, da vama nese tako le gosposki jesti in piti in kakor sivi čmrlji, ničesar ne prihraniti? O, saj pravim, da je slabotni rod doživel slabe čase. — Moj Martin, Bog mu daj nebesa, če jih še ni dosegel, moj Martin je bil drugačen. Tudi ti, moj sin, si bil drugačen, dokler te niso še prekrstili z Matevža na Mateja — poslej se je pa vse obrnilo na slabo.“

Kaj so ji mogli, če je po tem uvodu govorila in kašljala celo uro ter ostala slednjč stara Klinarica. Vsled tega je zelo oslabela lansko poletje; zapašcal jo je vid in tudi ne manj sluh. Tudi je ni vselej točno slušal spomin. Največkrat se je zaglabljala v davne čase. Samo enega opravila ni zabila nikoli: postreči prašičku. Zgodilo se je, da jo je pri tem delu prehitela noč, objel spanec in da je napravljaje večerjo krulečemu znancu v hlevu pozabila lastno jed in pijačo.

Hvaležni Matej je poznal te pretirane skrbi svoje matere, pa je naročil daljni sorodnici v vasi, naj semtertje pogleda nekolikokrat vsaj skrivaje, kako je z materjo. Z mračnim čelom je odhajal dr. Klinar na svoje službeno mesto. Zdelo se mu je že očitno, da mater potere lastna trma v strahu pred slabotnimi ljudmi in slabimi časi.

S Klinarico res ni bilo več dobro.

Vedno huje jo je dušila naduha, bala se je ljudi, ker jim ni zaupala, skrbela za prašička in pozabljala sama na se. Pol slepo, pol gluho je zmogla časih vročina na njivi, da je zaspala na solncu. Vselej so jo pa mučile grozne sanje. Zbudivša se, ko

jo je že dosegla večerna senca, je poznala samo še eno skrb: prašiček je lačen! — Dušil jo je vedno huje nadležni kašelj, vse noči je presedela na postelji, noge so ji otekale vsled boleznin in splošne oslabelosti, a tega se ni zavedala. Prašiček, samo prašiček! Z ročnim vozičkom je lezla po vseh štirih na njivo, nabrala hrane in zopet po štirih potezaje voziček za seboj domov. Mučno delo za prešička, a?

Necega dne zgodaj zjutraj došla sosedna sorodnica pa je našla Klinarico pol mrtvo na pragu v spalnico. Prestrašena je hitela klicat sosede, potem duhovnika. Ženske so jo z združenimi močmi spravile v posteljo.

Dobre mamice so donese — brez ozira na njeno navadno trdosrčnost, ki jim vsled nje ni privoščila niti hladne vode iz vodnjaka — čaja iz kamilic in tavžentrož, mleka in krčmarica celo gorke juhe; velela ji je zavreti tudi vina.

„Preč, preč! To je predrago! Ni za me. Samo da se odkašljam, vstanem. Saj to ni nič, nič; malo žeje pa ta-le kašelj! Dva krompirčka si skuham, in tista voda — krompirjeva voda mi je vselej pomagala. Tudi danes me ozdravi — ah! Hudo je hudo. Strani, le strani! Take-le reči so za sedanji rod, ki je razpašen, slaboten, sedanjim slabim časom nedorasel. Zato pa —“

Zopet jo je zagnal kašelj in ko se je zdehnila, so morale sosede zares strani s svojimi ponudbami; šele na duhovnikove besede je povžila nekoliko gorke — vode.

Popoldne je ostala sama. Vse je odpravila od sebe s trditvijo, da ji je odleglo. Le prešičku je morala postreči sorodnica.

Mir je zakraljeval po sobi, Klinarica se je zagledala v strop.

* * *

Le posamezne zapoznele muhe so se podile iz kota v kot in za spuščeni rdečimi zavesami na oknih. Rdečkasta svetloba je zato polnila sobo, staričkava ura je klecala na steni za durmi in Klinarica je kašljala na postelji, da bi človek mislil: obe imati naduho. V rožnatem polumraku vračali so se ji rožnati dnevi boljših časov. Videla je pokojnega soproga Martina prav takšnega kot nekdanj v mladosti, ko sta se še ljubila na tihem in skrivaje. Oh, in še vse tisto, kar se je vršilo pozneje, vse je videla, prav vse. Stariši so jo podilili od hiše malopridnico, grešnico . . . Toda prišel je on, Martin, se potrkal na široka prsa, da je odmevalo po kuhinji in po veži ter dejal: „Moja je po vseh božjih in človeških postavah in moja ostane — moja in pa božja!“

Tedaj ji je odleglo, dasi so mu ugovarjali, da je berač, rokavar in malhar, ki snubi zemljakarjevo hčer. In zopet je zabobnela pest po Martinovih prsah: „Ako nimam, si z božjo pomočjo lahko pridobiva. Ali morda nisva zato?“

Pozneje jima niso več branili zakona.

Bila sta res, zato, in si pridobila toliko, da sta v desetih letih posojala denar celo nazaj na njen dom, ko so bili v stiskah. Oba marljiva, oba čvrsta in varčna, seve.

Res, nikdar se ni pokesala, da je vzela Klinarjevega Martina. Hčer je omožila na najlepšo domačijo v vasi, sina izsolala do blizu samega lemenata, ki mu pa menda ni dišal. Pokazal mu je hrbet in se obrnil k zdravilstvu. Zdaj je gospod, velečislani gospod.

Toda Bog je vzel Martina, njo je pa pustil samo.

Vselej ji je spomin na ta dogodek polnil srce z žalostjo in zalil oči s solzami. Z britkostjo v srcu se je spominjala časov, ko je še naraščal z njeno pomočjo kup bogastva pod domačo streho. A zdaj mora gledati in paziti, da se vsaj ne niža vsled njenih potreb.

Matej sicer oskrbuje s posestvom prav dobro, toda Klinarica peče samo to, da ne more ona več pomagati ob zviševanju nabranega mamona. Pokojni mož ji je na smrtni postelji naročil, naj samo gleda, da se kup vsaj ne bo nižal za njenega življenja. Potem pa . . . No, brez tega naročila bi Klinarica vendar skrbel, da bi se dvigal kup više in više. Zato se ji je zdel greh vsakršen priboljšek, slehrni požirek juhe ali vina tudi v skrajni potrebi — neodpušljiva potrata.

Klinarica je bila s svojimi mislimi in spomini na dolgem, pustem potu brez drevja, brez sence in obcestne trate, brez konca in kraja. Zrla je pred seboj še nedogledno vrsto let, ko bo treba jemati s kupa . . . Za kupom je pa stal pokojni Martin in ji kimal k sebi — na obračun, morda? "

Ura na steni je zahreščala, kakor je zahreščalo v starkinih prsih, ko jo je prijel kašelj. Ura je zahreščala in se ustavila. Klinarice pa ni ostavil kašelj, marveč jo je davil vedno huje. Do smrti utrujena se dvigne s poslednjimi močmi na postelji, da bi se sedeč ložje branila starega nasilnika, pa se je sesedla malo živa na vzglavje.

Vse tiho kakor v grobu. Samo muhe so se še podile pod stropom in za zastori na oknih in Klinarica je sople težko, pridržani vzdihli so se ji dvigali iz prsi kakor za daljnimi gorami odmevajoč grom.

„Vode, vode!“ zavjaka milo proseče in komaj slišno, a kdo naj jo čuje samujočo na koncu vasi brez žive duše poleg sebe.

„Peče, oh, kako žge in peče!“

Votlo hropenje kakor v kraških kadunjah, požirajočih ogromne množine vode, je spremljalo te vsklrike, toda pomoči od nikoder.

„Ko bi že mogla sama! O Bog, o Bog! Sveta devica! Pomagajte!“ Vnovič se dvigne v postelji in vnovič zahrešči v njenih prsih, toda le malo časa. Pol v nezavesti, pol mrtva se zgrudi s postelje na tla in kašlja ni bilo več. Vse njeve misli in vsi čuti in spomini so se združili v eno samo podobo: željo po korcu vode. „To bi me ozdravilo in vse bi bilo zopet v redu.“

Pomalem se začne plaziti po istem potu kot ponoči. Zdel se ji je silno dolg, brezkončen, prav tista puščobna cesta brez sence, ki jo ima še preživeti, a tam na skoro nedozirnem koncu vidno se zmanjšujoč kup domačega bogastva in poleg kupa on — Martin. „Jera, Jera, le pomagaj si! Kmalu boš pri meni!“ Ali je ne kliče res tako? S poslednjimi močmi se vleče naprej in zdi se ji, da se krči cesta vidno pred njo in kup se ji bliža. Prav nič ga ni vesela, ker se bo najbrž nižal še bolj. A kaj poreče Martin, ko spozna na kupu že tolik primankljaj?

Kup se premiče in Martin se ji bliža, že ji preti hiteč proti nji . . .

Kup je pridrvil do nje in se prevrnil na njo ter jo podsul. Klinarica je zdahnila na tleh.

Zvečer so jo našli mrtvo in pod vzglavjem so našli kupček — ne, bil je še precejšen kup — pristradanih novcev.

„Za pogreb!“ so uganile sosede.

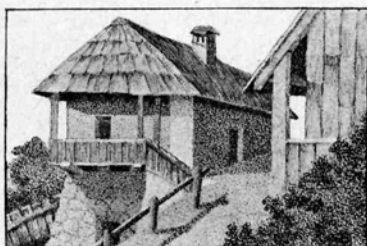
„In še ostane,“ pojasni sorodnica pokojne Klinarice.

* * *

Naslednji dan je došel dr. Matej Klinar in velel zaklati prešička, da so pogostili pogrebce, sosede in sorodnike, došle kropit pokojnico. Vasovalci so se večinoma pogovarjali o tem med seboj.

„Vedno je govorila, da smo na koncu. Menila je, da bo pomagala trobiti sodnjemu dnevu — večernico. Bog ji daj luč nebeško!“

„Ta slabotni rod ni več za odpor, kje je samosvest, krepost? Tako je popraševala in mislila, da je njena skopost tudi — krepost!“

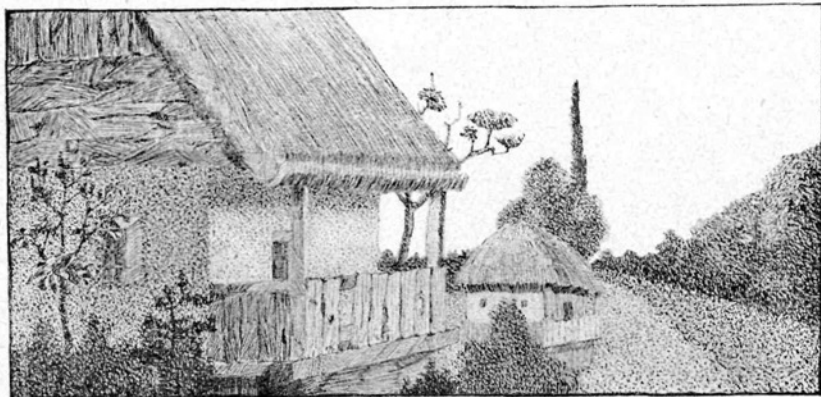

KRISTINA:

JESEN.

Po polju samotnem hodiva
brez tihih upov — brez nad . . .
in najine misli so žalostne —
v grob davno je legla pomlad. —

Krog naji umira pozni cvet . . .
ledena sapa veje skoz log —
ljubezni sanje izginjajo . . .
kdaj vrnejo se — zna bog.

FERDO PLEMIC:

PETER ČUŽEK IN SAMOKRES.

Mogoče ni in verjetno še manj. Kako bi prišel Peter Čužek tudi v dotiko s samokresom? On, miroljuben avstrijski državljan po starem kroju in kopitu, on da bi imel kdaj kaj opraviti s tem morilnim strojem? Ne!

In vendar je tako.

Sedel sem v vrtu neke restavracije in strmel tja preko morja, kar mi nekdo reče: „Z Bogom!“

Privzdignem glavo in zagledam Petra Čužka: „Kaj odhajaš?“

„Da, na Gorenjsko. Jutri odpotujem.“

„Srečen ti, prijatelj Čužek, meni taka prostost ni dana. S kom pojdeš?“

„Sam.“

„Kdor srečo uživa sam, naj še v nesreči biva sam.“

„Zato sem že poskrbel.“

„Za nesrečo?“

„Da, tudi za nesrečo. Kupil sem si samokres.“

„Kaj?“

„Samokres.“

„Morda se pa le ne misliš ubiti tam na Gorenjskem?“

„Ne, ne,“ de on preplašeno, „to bo služilo za mojo varnost.“

„Aha!“

„Samokres je lep, šesterostrelen.“

„Pokaži ga!“

„Hm, ne vem.“

„Kaj?“

„Je li znaš ravnati s takim orožjem?“

„Kaj si rekel? Jaz ne bi znal ravnati? Jaz, ki sem se bil v dvobojih notorično le s samokresi. Servus, le obdrži si ga!“

„Nu, nu ne bodi tako nagel. Tu, poglej ga!“

Jako previdno ga izvleče iz žepa ter mi ga poda. Roka se mu je tresla.

„Nabit?“

„Ne.“

„Poskusimo, če ima pero za kaj,“ rečem in jamem pritiskati na jeziček, da so petelinovi udarci topo odmevali po vrtu.

Samokres je bil dober, to sem koj konstatiral. Malo kasneje pa sem konstatiral, da Petra Čužka ni bilo nikjer. Že sem hotel orožje shraniti, kar se ti prikaže izza nekega drevesa bled in prepadel.

„Kaj pa ti je Čužek? Zdi se mi, da se bojiš lastnega orožja.“

„Oj tega ne, ali tvoji nerodnosti ni mnogo zaupati.“

„Saj ni nabit.“

„Pa vsejedno lahko počī.“

„No, če imaš take nazore o orožju, pa srečno pot.“

Razšla sva se.

* * *

Čužek si je pripravljaj kovčeg. Šest srajc, toliko spodnjih hlač, ducat nogovic, ducat robcev, boljša obleka, par trdnih čevljev in druge malenkosti so bile že na svojem mestu lepo poravnane.

Na mizi je ležal le še samokres, zraven njega pa škatljica patron.

Kam sedaj to?

Predpisi naših železnic sploh prepovedujejo nositi slične igrače s seboj, vendar se na vse malenkosti človek ne sme ozirati. Tako je mislil Peter Čužek in sklenil je že prepasati si samokres. Ali ko ga začuti, kako mu binglja ob bedru, obide ga strašna misel:

„Kaj če bi se pa sprožil in bi mi kroglja prebila kost? Hrom bi postal za vse življenje. Na železnici te suvajo, sedati in vstajati moraš, skakati in plezati, kovčeg nositi, segati v žep, vrhutega buta vlak vseskozi od desne proti levi in narobe. Pod takimi pogoji ni čudo, če se ti kar naenkrat sproži vrag . . . In če ga ne nabašem potem pa nima smisla vlačiti ga s seboj! Kar v kovčeg ga stavim.“

Tako je tudi naredil; zaril ga je med tretjo in četrto srajco.

„Sedaj pa še patrone.“

Odprl je previdno škatljico. Trinajst nabojev je molelo navzgor, dvanajst navzdol.

„To stavimo tudi v zabo. Da bi se pa le ne vnela kakšna med potovanjem? To bomo že preprečili z mehkim ovojem.“

Čužek je vzel tri časopise in zavil škatljico skrbno v nje. Tu se odpro vrata in njegova gospodinja, Čužek je bil še fant, vstopi.

„Gospod Čužek, voz čaka.“

„Takoj, takoj! Vse je v redu. Zdravo!“
 „Srečno pot gospod Čužek.“

* * *

Čužek je preživel precejšen strah. Na postaji so bili ljudje namreč toli brezbožni, da so se vedno zaletavali v njegov kovčeg. In ti prevzetneži niso niti premislili, kako lahko mogoče nosi on v njem samokres in 25 nabojev. Posebno pri blagajni ga je spreletavalo kar mrzlo po hrbtu. „Če se sedaj sproži,“ si je mislil z grozo, „dvanajst jih leži na levi, trinajst na desni. Moj kovčeg petindvajsetkrat prevrtan in jaz v zaporu.“ Sedaj je bil v kupeju, hvala bogu.

Sam je bil in je lahko studiral situvacijo.

„Kovčeg stavim tu na levo v mrežo, jaz sedem pa na desno. Če se vrag že sproži, nu potem bo dvanajst lukenj v levi klopi, trinajst v stropu. Kaj pa, če strop odbije kroglice? Streha je prevlečena z železjem. I pa naj bo, bom pa umrl kakor Cezar, sicer ne na tridesetih, pač pa na trinajstih ranah.“

Vendar je šlo vse po sreči in Čužek se je že umiril. Zaglobil se je v časopis in le od časa do časa je pogledal proti svojemu kovčegu, kako se ziblje in guga v mreži.

„Če pojde vse po sreči,“ sklene junaški Peter, „pa pogledam tudi malce na Brezje.“

Postaja. Vrata se odpro, mlada gospodična vstopi. Vstopi in sede na levo klop pod — osodepolni kovčeg.

Gospod Čužek prebledi.

„Dober dan!“ de ljubka potovalka.

„Do — do — ber!“ jeclja Peter.

„Za boga.“ si misli, „če bo sedela še en časek tam spodaj, dvanajstkrat je prevrtana. Treba jo spraviti v stran. Opozoriti jo? Hm, naznani me, pa imam sitnosti. Ej se bo dalo že drugače. Gospodična potujete?“

„V Ljubljano.“

„Jako drago, tudi jaz sem namenjen v prvo tja. Ne bi hoteli sesti na moj prostor.“

„Ej pregalantni ste! Vendar zakaj bi menjavala prostor, ko je še osem sedežev tu praznih.“

„Saj res, pri dvanajstih . . .“ se nasmehne Čužek.

„Pri osmih sedežih,“ ga popravi ona.

„Kako sem raztresen. Poglejte, pogledjte kako lepa okolica!“ reče zopet Čužek, da bi jo zvalil k oknu.

„Kranjska dežela je res lepa, ali videla sem jo nešteto krat,“ odvrne ona ter obsedi na svojem mestu.

„Ta je kaj trdovratna,“ si misli Čužek ves obupan.

Ona pa privleče svalčico na dan in reče: „Saj mi dovolite, da prižgem.“

„Prižgem,“ se prestraši Čužek, „kovčeg, gorje!“

„Vi ste humorist, gospod, svalčico, svalčico ne kovčeg.“

„V božjem imenu.“

V tem hipu se ustavi vlak in krepko butnejo vozovi drug ob drugega. Petrov kovčeg je to butanje spremljeval s primernim zibanjem, kar je Petra tako prestrašilo, da je planil tja.

„Gorje, kovčeg!“

„Kaj pa imate vedno z vašim kovčegom?“ ga vpraša gospodična.

„Padel bi lahko na vas.“

„Ubil bi me ne, saj je majhen in železnine gotovo ne nosite v njem.“

„Ne ubil, ha ha, ne ubil! Trinajst gor, dvanajst dol, pa bi vas ne ubil.“

„Prosim, kovčegi padajo vedno dol, gor nikdar.“

„Ah gospodična, naredite sebi in meni neko ljubav.“

„Zakaj ne.“

„Sedite malo bolj v stran.“

„Zakaj pa?“

Čužek se je bil odločil. Z grobnim glasom reče: „Gospodična, v kovčegu je — žal mi je — ali je — samokres. Ne prestrašite se.“

„Samokres, oj samokres, samokres!“ vzklikne ona veselo in jame plesati okoli gospoda Čužka, kolikor ji je pripuščal tesen prostor.

„Pokažite mi ga, prosim.“

Peter Čužek je obstal nem pred tolikim junaštvom.

„Da bi te, ženske dandanašnji!“ si misli. „Ranjka moja babica je ubežala že, ko si izgovoril ime puška.“

Polagoma vzame kovčeg na klop in ga jame odpirati.

„Gospodična ne silite z noskom tako v kovčeg, lahko se izproži.“

„Kovčeg?“

„Ne, samokres.“

Privlekel ga je ven.

„Je nabit?“

Čužek se prepriča še enkrat.

„Ne!“

„Oj, dajte mi ga! Rada bi ga imela v roki.“

Čužek sicer ni bil njenih mislij, vendar mu ga ona rahlo izpuli iz rok.

„Oj kako je srčkan!“

„Srčkan? Servus, ta ima pojme o orožju!“

„Na ta jeziček se pritiska, kaj ne?“

Predno je mogel Peter Čužek odgovoriti, imel je vseh šest strel v prsih. To je, tako si je mislil on, strelji so bili prazni, a bili bi lahko tudi ostri in potem bi bilo po njem. Zato je Čužek tudi junaško omahnil na klop. Ona pa je vihtela orožje in streljala dalje.

„Ah gospod,“ reče nakrat, „pokažite mi še naboje.“

„Kaaaj?“

„Naboje.“

„Hvala za zabavo, umreti ne maram še.“

„I saj ne bom vas! Samo videla bi jih rada.“

„Iz tega ne bo nič!“ reče Čužek rezolutno, ji vzame samokres in zapre kovčeg.

„Zakaj ne?“ de ona na pol žalostno.

„Ker ste, ste preveč — neprevidni.“

Če bi smel Čužek povedati vse svoje misli, rekel bi: „Ker ste hudič v angeljski podobi.“

Hvala bogu, Ljubljana je bila blizu, in junak naš rešen fatalne družbe.

* * *

Kaj je Peter Čužek še nadalje doživel, o tem ne govori nobena kronika, niti ne poje kak Homer. Dejstvo je, da je izstopil ves uničen v Radovljici, uničen, a vendar vesel, da se mu ni pripetilo nič hudega po poti.

Prva njegova skrb je bila sedaj spraviti samokres in naboje iz kovčega. Samokres je tudi kmalu našel, a nabojev ni bilo nikjer in naj si je slednjič vrgel vse iz kovčega in pregledal stvar za stvarjo, nabojev le ni bilo.

„Morda so se patrone razletele po poti,“ jame premišljevati.

„To ni mogoče, moral bi slišati.“

Tu se domisli z grozo nečesa.

„Pustil sem jih v naglici doma na mizi. Da se le ni pripetila kakšna nesreča!“

Tresel se je po vsem životu. Hitro vzame klobuk in zdirja k brzojavni postaji. Tu odda brzojav: „Kaj je s patronami? Peter Čužek.“ —

Čez pet ur nervoznega čakanja dospe odgovor od gospodinje: „Ne razumem. Saj veste, da se praznuje dan našega patrona, sv. Justa, dne 2. novembra. Terezita Mihela.“

„To so ženske!“ zdahne Peter in brzojavi še enkrat bolj jasno.

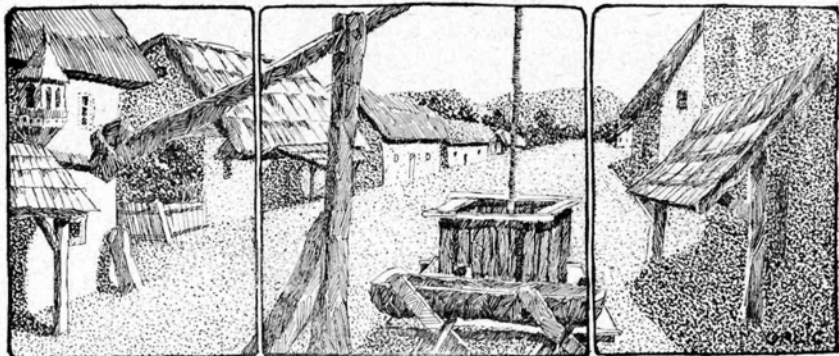
Odgovor je bil, da je vrgla gospodinja oni zavoj papirja na smetišče.

„Ubogi pometači!“ se strese Čužek, „petindvajset jih je izročeni gotovi smrti, trinajst od zgoraj, dvanajst od spodaj. Da bi le na levi klopi ne sedeli.“

Gospoda Petra Čužka se je lotila vročinska bolezen, moral je zopet domov.

Kasneje je sicer zopet šel na Gorenjsko, a takrat brez samokresa.

ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA:

TETA.

Saj ni bila naša prava teta. Nekako čudno dalnje sorodstvo po nekakih svakinjah; — po krvi nismo bili nič v rodu, žalibog. Ali mi, — štirje smo bili, — smo jo imeli rajše od pravih, pristnih naših tet. Še ko smo bili majhni smo se seznanili z njo. Potem, ko smo odrasli za birmo je bila teta Tončka botra nama dekletima, stric pa boter bratima. Vedno so nas učili doma in tudi teta sama nam je zabičevala, da jej moramo reči „botrca“ a stricu „botrček.“ Ni se nas prijelo to ime in še zdaj, ko smo že davno veliki, ji pravi moje „teta Tončka.“

Prejšnje čase smo hodili k nji na počitnice. V tistem kraju, kjer smo doma, ni nič sadja a pri teti Tončki je bilo češpelj, jabolk, hrušk, kolikor si jih je zaželelo srce. Tam je bila Sava in velika tovarna ob nji. Stric je bil paznik. Šumelo je noč in dan od vode in od tovarne. Veliki stroji so se vrteli neprestano in zrak se je tresel od šuma. Hodili smo otroci na grič nad vasjo, pobirat želod in divje kostanje. Legli smo v travo, podprli se na komolce in gledali smo doli na tovarno. Tam je stal ogromen dimnik. Pod oblake je segal in kadilo se je črno iz njega. Po cele ure smo gledali dim, ki se je valil iz dimnika po modrem nebu. Včasih so jadrali visoko na nebu beli letni oblaki, dim se je vzdviagal kvišku, hotel je doseči bele oblake ali izginil je in se raztepel v visočinah. Kadar je bil veter, se je igral z njim in dim je visel, kakor frfotajoč črn plašč nad tovarno. Tam na nasprotni strani zelo daleč so se vzdigale gorenjske gore. Čisto do nas se je bliščal večni sneg na njih. Pripovedovali smo si povesti o divjih kozah, o lovcih, o gorskih duhovih, o vragu, ki ima tam v pečinah sredi snega prekrasen vrt rdečih rož. Pred nami je ležal želod, divji kostanji, korčki, pisani kamenčki, ki smo jih prinesli od reke; prsti so se igrali s temi rečmi ali oči

so bile uprte na dalnje čudovite gore. — Tam nekje za ovinkom je zazvižgal vlak, zaropotal je čez most in se razložil ob nasprotnem griču, kakor ozek pas. Včasih sta bila dva stroja, izpuščala sta lahen, megličast dim in nepregledna vrsta vagonov se je vlekla za njimi. Šteli smo jih na glas in bilo jih je po osemdeset in še več. — Potem smo šli domov. Ali nismo šli čez most, kakor drugi ljudje. Sezuli smo čevlje, slekli nogavice in šli smo čez jez. V tenkih progah je drla voda čez in padala doli v globoke tolmane med skalami. Na eni strani je bila reka vsa mirna, široko razlita, na drugi se je penilo, kuhalo med skalovjem, bel prah je skakal krišku in se bliskal v solčnih žarkih. Srebrne ribe so švigale pod temnozeleno vodo, v malih svetlozelenih jezercih med skalovjem se je igralo na stotine ribic. Na drugi strani je ležal droben pesek ob reki. Ves vroč je bil od solnca in prijetno je ščegetal bose noge.

— Prijetno trudni smo prišli domov, omamljeni od solnca in od svežega, krepkega zraka nad reko. Kosilo je stalo na mizi, teta Tončka nam je skuhala, kar smo jeli najrajše, zelen fižol ali kaj tacega.

Lepi časi so bili!

Teta Tončka je imela žive, vedno vesele črne oči. Nikoli jo nisem videla žalostne. Vedno je bila sveža, zdrava in živahna. Kar zasukala se je in vsem se je smejalo, ki so jo videli. Srce njeno je bilo veselo in dobro. Ni imela svojih otrok ali kdorkoli je prišel k njej, je bilo, kakor da je prišel domov. S polnimi rokami je dajala od vsega, kar je imela, od svoje veselosti, od svoje dobrote, od medenih potic, ki jih je pekla tako imenitne in tudi od denarja, če je bilo treba. Saj ni bila bogata — o nikakor ne. Če človek pomisli, koliko dobrega je izkazovala na vse strani, se kar čudi, kako ji je bilo to vse mogoče v njenih razmerah. Kdosigavedi kolikim otrokom je šla za botro. Če je kdo potreboval kakšen svet je šel k teti Tončki in bilo je prav, kar je rekla. Če je bil kdo bolan, so poslali po njo in postregla mu je. Če je bilo kakšno dekle brez službe, je šlo k njej, vzela jo je k sebi, hranila jo dokler je bilo treba.

Svojih otrok ni imela ali vzgojila je otroke drugim. Od kakšne sosede, kjer je bilo otrok na pretek, je prišel fantek k njej ali punčka. Prihajalo je dete tako dolgo, da je nekega lepega dne popolnoma ostalo pri njej. Spalo je pri njej, ona ga je hranila, oblačila, skrbela zanj, kakor da je njeno po krvi. Enkrat je imela nekega dečka zelo rada. Kolikrat se je pogovarjala teta Tončka zvečer s stricem, kaj vse bi se dalo narediti iz fanta. „Učiti ga dam,“ je rekla teta. „Če se bo učil, naj študira.“ In žal ji je bilo zelo, da je bil bolj slabe glave. Dala ga je v Ljubljano k nekemu rokodelcu in obiskovala ga je kolikrat, da vidi kako se mu godi.

Strica je držala prav na kratko, ali on se ni jezil čez to; njen jarem je bil prijeten. V nedeljo mu je dala denar za smodke

in za pivo; bilo je v modi takrat izpiti eden ali dva vrčka pred obedom v restavraciji. Enkrat si je kupil viržinko mesto „ta kratkih dveh“ in izpil je eden vrček čez normal. Na mostu si je osmolil rokav. Teta Tončka je takoj videla njegove podjetne oči. „O ti, spaka, zdaj me boš začel jezeti na stara leta! In obleko si umazal! Kar to-le ti vržem na glavo!“ in vzdignila je veliko skledo, ki jo je držala v roki. — Ali stric se je zasmejal, pomežikal je hudomušno in jo je požgačkal pod brado: „Tončka, Tončka, saj ne znaš biti huda, kaj se boš šopirila!“ — Morala se je smejati, čeprav ji je bilo žal: „Potem si misli, da res vse sme,“ je rekla sosedī. — Ali stric ni bil tak človek. Miren je bil in reden po naravi, ni ga mikala gostilna in pijača.

Zdi se mi, da jih ni zakonskih, ki bi se tako rada imela še v starih letih, kakor sta se imela teta in stric. V prvem letu njihovega zakona dogodila se je stricu velika nesreča. Neki stroj v tovarni ga je zgrabil, vzdignilo ga je kvišku, zavihtelo ga parkrat okrog ogromnega kolesa. Našli so ga vsega krvavega v nezavesti. Odtrgalo mu je levo roko.

Kadar je bil stric malo bolj trmast, postavila se je teta Tončka pred njega, podprla roke v boke in mu je rekla: „Zakaj me jeziš, človek! Če se zmislim, kako so te prinesli vsega krvavega k meni brez roke! In ti si zdaj tak, nimaš srca!“ . . .

Ali smešno — stric in brez srca! Tako dober obraz je imel mož in velike modre oči so gledale odkrito in pristrčno, kakor oči otroka. Sedel je pri mizi na tistem stolu s srčkom zadaj, pregledoval je pratiko in že se je zmisлил: „Slišiš, drugi teden bo sosedove Johance god.“ — „Saj sem že kupila zadnjīč v trgu tak črn predpasnik za njo, saj veš,“ je rekla teta Tončka in šla je v drugo sobo, da pogleda, če je predpasnik res dobro zavit in se ni pomečkal. — Ali pa je rekel stric, gledaje v pratiko: „Kdaj pojdeš spet v Ljubljano? Že dolgo nisi šla. Boš spekla kakšno potico za otroke, kaj?“ — Otroci smo bili mi štirje, ki smo hodili v Ljubljani v šole. — „Seveda bom“, je rekla teta, „nekaj jabolk je še, te jim tudi vzamem seboj.“ — „Orehovo speci,“ je svetoval stric, „otroci jo imajo rajše, kakor rožičevo.“

Včasih ob nedeljah smo prišli teto obiskat tudi med šolskim letom. Prišla nas je počakat, če smo ji pisali, da pridemo. Spekla nam je kaj dobrega, smejali smo se in zvečer nas jo zopet spremlila na kolodvor. V roko nam je stisnila še denar za vožnjo tja in nazaj.

Toplo, toplo mi je v duši, kadar se spomnim, kako dobra je bila teta Tončka. Jaz res ne vem, kako je to naredila: ni bila premožna a vedno je imela odprte roke za vse. Skopa ni bila kar nič in vendar je živela udobno, ona sama in vsi okoli nje.

Živahna je bila in rada v veseli družini. Če je bila kakšna veselica v okolici, je šla tudi ona pogledat. In potovala je posebno rada. V Celju je bila, v Gradcu, v Celovcu, celo v Zagrebu

na izložbi in tudi na tržaški izložbi svoj čas. Na Dunaju je bila enkrat cele tri tedne pri znancih in vse muzeje si je ogledala. „Veš, jaz rada vidim svet,“ mi je pripovedovala, „in če si na Dunaju, je sramota, če ne vidiš vsega, kar se da videti.“

Oblačila se je vedno priprosto „po gorenjsko.“ Po leti je nosila bele rokavce in pisano ruto s franžami čez prsa. Podalo se ji je to zelo. Visoko raščena je bila, gibka in v resnici, če prav že starejša, potisnila je marsiktero mlado dekle v senco. Znanca je imela v vseh krogih. Učitelji in uradniki so jo obiskovali, gospe v klobukih in zgrbljene ženice v starih, izpranih rutah. Z vsem je znala govoriti, smejati se ž njimi, razveseliti jih, dati jim pravi svet v skrbeh.

Ni znala niti pisati, niti čitati. „Kaj hočeš, moj čas ni bilo šol,“ je rekla in žal ji je bilo vselej, da ne zna. Ali imela je sijajen razum in oni pravi takt srca, ki se ne da naučiti, ki je le prirojen. Nikoli jo nisem slišala opravljati koga ali žaliti kakšno osebo. Nič grdega nisem opazila pri njej nikdar in verjemite to je veliko — otroci so strogi sodniki. Vedno je bila čista, oprana in nalikana, kakor da jo je vzel človek iz škatljice. V najpriprostejši stari, koteninasti obleki je izgledala lepo in ugodno za oko. Nikdar ni bila pomečkana ali umazana. In njeno malo gospodinjstvo se je svetilo od čistosti. Posodje se je moralo vselej še oplahnuti v čisti topli vodi in pod v kuhinji je bil vedno čist, bolj, kakor pri nekaterih miza.

Bila je ženska na svojem mestu, Če bi vsaka storila v svojih razmerah toliko, kakor je ona v svojih, ne, potem se nam res ni bati, da propademo.

Zdaj je teta Tončka stara vdova z belimi lasmi. Dobra je, kakor je bila dobra celo svoje življenje. Gotovo se jo spominja vsak z veseljem in s toplim srcem, kakor se jo spominjam jaz. Vsak je vesel, da so še taki ljude na svetu. Pristrčni, dobrodušni, veseli, ki store vse, kar delajo z odkritosrčnim nasmehom v živahnih očeh, ki nikogar ne mučijo s pridigami in dobrimi nauki, ki svetujejo, samo če jih človek zato prosi in vselej brez godnanja in nepotrebnih očitanj. Življenje takih ljudij je samo na sebi najlepši nauk, več vredno v svoji lepi priprostosti od najkrasnejših besed.

SAMKO CVETKOV:

MORJE,

1.

Kako je razburjeno morje,
kako vsi valovi kipe,
zakrito je daljno obzorje,
zakrite so morske steze.

Ves sam je in ves brez pomoči
na morju zakasnel mornar . . .
Bog ve, kdo zanj solzo potoči,
če več se ne vrne nikdar?

Samo ena duša je v svetu,
ki zanj bo rosila oko;
njegovemu samo dekletu
globoko bo v duši hudo . . .

2.

In danes je morje veselo,
vse v solncu se zlato žari,
vsak valček se smeje prešerno,
kot ljubice lepe oči.

Kot ljubice lepe oči je
to morje — globoko tako,
in kot te oči je skrivnostno,
ko smeje se tako ljubo.

Nikdar mu popolno ne upaj,
čeprav se veselo smehlja;
kot ljubice lepi očesci
te nekdanj nezvesto izda.

3.

Ko te človek zre pred saboj
želj se sto mu porodi . . .
Rad bi s taboj v nedosežnost,
do neznanih rad strani —

Do neznanih krajev jadral
rad bi s taboj, o morje,
bi pregledal tiste zemlje,
zadovoljil bi srce . . .

4.

Planjave daljne, neizmerne,
so se zavile v mrak,
na daljnem robu tamkaj zadnji
umira solnčni trak.

Sanjalo bi srce na valih,
sanjalo bi o dneh,
kako so tihe misli vstale
o Tilinih očeh . . .

Morje je kakor pozlačeno,
kot biser vsi žare
valovi . . . Na takih bi valovih
zasanjalo srce.

Al vsi so upi nedosežni
in nedosežne so oči,
tako globoke, tako jasne
kot neizmerno morje ti . . .

J. H.:

V GRAHOVEM.

Ivan Vijolica je bil eden najveselejših in najsmehnejših prikazni, kar jih je bilo ono leto v prostovoljski šoli in pozneje pri dvanajstih stotnjici. Bil je majhen, širok čez pleča, zastaven, spočetka precej obilnega života za svoja leta, ali pri vojaki se je pričel sušiti takoj prve dni in sušil se je in sušil, kakor goba na solncu. Imel je precej debelo glavo, redkih izpadajočih las, obraz rdeč kakor dolenski cviček, ustnice vedno zaokrožene na smeh, nos pa velik kakor Herkulova pest. Ker je bil Ivan Vijolica v civilu uradnik v neki dunajski pivovarni in mu zatega piva ni manjkalo nikoli, je bil nos rdečkasto pegast in še nekoliko večji, kakor ga mu je podelila mati narava. Oh, ta nos, ta nos! Koliko je imel prestatu Ivan zaradi njega! „Dr. Brinjevec,“ mu je rekel nekdo zaradi nosu in takoj so mu pritrdili vsi tovariši. Ko se je pa Ivan jezil radi tega, je rekel šaljivec, srečavši se ž njim naslednjega dne: „Oh, tak nos, pa človek še reči ne sme ničesar . . .“

Grahovo je bila mala vas — ali kaj je to bilo — broječa petnajst ali šestnajst hlevov, v katerih so prebivali Grahovčani in kakih dvanajst svinjakov, v katerih so meketale njihove koze. Bila so pa tudi poslopja, v katerih so bivali ljudje, koze in prašiči, vse skupaj v medsebojni slogi in ljubezni. — Cerkev v Grahovem seveda niso imeli — kako bi si jo bili pa tudi postavili pri svoji revščini in tudi ravnega prostora v celi vasi ni bilo toliko, da bi mogli potisniti nanj še tako pohlevno cerkvico. V veliko jezo vaškega pastirja, starega vojaka Grogga, ki je znal zatrobiti svojim kozicam tako koračnico, da se kaj podobnega ne sliši kmalu na kakem koncertu, so dražili sosedje Grahovčane, da jim je po Grogovi nepozornosti popasla Bukovčega koza vrh zvonika iz tal jim rastoče cerkve, da se je cerkev radi tega posušila kakor polomljena lilija. Ko so Grahovčani videli prve poganjke svoje cerkve, so kupili v svoji ošabnosti takoj veliki zvon, ko se je pa zgodila omenjena nesreča z Bukovčevo kozo, so ga obesili na vrat požrešni živali, ki je vsled tečne hrane — kakor je bil zvonik — tako zrasla in odebelela, da je postala v kratkem najlepša koza cele vasi in vodnica vaše črede.

To je ona vas, v katero je prikoral vročega dne v poznem poletju prapor zaprašeni, trudni, žejni in lačni vojaki.

Kakor buče so se razleteli vojaki po selu, hoteli so vode, kruha, mleka, surovega masla, svalčic, piva, vina, ali razven z dobro pitno vodo in kozjim mlekom jim Grahovčani niso mogli postreči z ničemer.

„Prokleta luknja to,“ je klet Vijolica proti vojaku — prostakom: „niti gostilne nimajo.“

„Kaj bi ne imeli gostilne?“ se je jezil Ukčev Tone, ki je slišal slučajno to obrekovanje. „Tamle gori na klanecu je pri Bukovcu.“

„Kaka gostilna pa je to, če nimajo niti piva, niti kaj jesti? To je prava gostilna!“

„Vi hočete reči, da to ni gostilna? Kar pomnim so imeli pri Bukovcu gostilno in nobeden zavidnež še ni tajil tega. Ah, tak „jeruš“, pa taka slivovica! V nobenem hotelu v mestu ne dobite take. In brinjevec! Koliko in kakega nakuha vsako leto! Še gospod župnik iz Velikega sela ga radi pijo, čeprav imajo jako razvajeno grlo. Če je pa v vasi, dan za dnevno polno vojaštva, se ni čuditi, da pojedjo vse in jim zmanjka nazadnje tudi kruha.“

Mrmraje in zabavlja je so se oddaljevali vojaki, ali zabavljanje je našega starega poštenjaka tako razjezilo, da je pričel na ves glas kričati za njimi: „Kaj pa si mislite prav za prav, vi štrigalice lačne, vi zlodji nikdar siti! Če vam pri nas ni dobro, se poberete lahko drugam. Saj vas ni prosil nikdo za preprijazen obisk in nikdo bi ne bil jokal, če bi se ne bili privlekli sem, „lačnpergarji“.“

Eden izmed zasmehovanih vojakov se je obrnil in skočil za Tonetom, da bi mu zamašil preširoka usta. Za njim sta rinila še dva, trije, Tone je videl, kaka nevarnost mu preti in smuk v vežo, zaloputne vrata za seboj in je dobro zapahne prav pred nosom svojim preganjalcem.

Ne mene se dalje za Toneta so se razšli vsak na svoj odkazani dom preklinjajoč in na dno pekla pogubljaajoč častnike, ki so jih zavedli v tako luknjo. Ali častniki sami niso bili nič na boljem in so tudi preklinjali gospoda polkovnika, da jih je poslal baš sem, dočim je ostal sam z drugima dvema praporoma v prijazni vasi, masteč se pri gospodu župniku s perutnino in vrag ve, kaj vse umi pripraviti njegova debelušna kuharica.

In kaj menite, da je delal gospod polkovnik? Sedel je v župnišču in se jezil, da pošljejo baš njega in njegov polk ti „prokleti generali“ v najgorša gnjezda, kjer ni videti in dobiti ničesar.

In ti „prokleti generali“, kako so preklinjali te „proklete manevre“ in te „sakramenske naredbe in odredbe Najvišjega“!

Pa da se vrnemo od teh gospodov, ki so se v strahu za svojo čast v prihodnjih bitvah valjali po malih mestih po najmehkejših blazincah, kar jih je bilo najti v celem okraju, v ponižno Grahovo k njegovim prav tako ponižnim prebivalcem.

Prvo terno so zadel vsekakor prostovoljci dvanajste stotnije. Bilo jih je v celem sedem in odkazala se jim je luknja, v kateri se ni moglo reči natančno, ali je bila nekoč kozji hlev, ki ga je dal gospodar izgnavši iz njega kože nekoliko očistili, ali mal skedenj z ilovitim tlakom, ki pa že precej dolgo ni bil v rabi in je nekoliko razpal. Prostora je bilo tu toliko, da bi se manja krava obrnila na njem težko, večja koza pa še dosti lahko. Baj je bil to najlepši lokal, kar ga je dobilo moštvo celega prapora.

Prostovoljci so vedeli, da izbirati ne morejo, zato so gledali, da se udomačijo kakor mogoče. Po sredi „sobe“ so položili bruno, na eni strani so razprostrli par otefov in spalnica je bila gotova. Pri vходу so pa postavili k desni steni iz štirih kolov in iz močne deske mizo, na nasprotni steni so povесili puške in tako so razdelili ta prostor — kakor je rekel gospod Vijolica — v sprememno sobo, v obednico in orožarno. Nad steno je bila v letene planke velika luknja, skozi katero se je lezlo nad sedanji kozjak, kjer je bilo nametanega par centov sena. Tam si je ustanovil Vijolica svoj chambre separée.

In tega je oni dan potreboval kot skrivališče, kajti takoj po prihodu v Grahovo mu je naznanil desetnik z dne, da ima čez dve uri prevzeti službo. V takem gnjezdu, kjer je stotinja razlezla po vseh kotih in luknjah, je itak težko skrbeti, da bi bilo zjutraj ob pravem času vse v redu. Potem pa še trudapolen pohod danes in prav tak jutri, pri tem pa brez spanja skoro celo noč, to je jako neprijetna zabava. In Vijolici je bila ta vest še neprijetnejša, ker je daljni grom oznanjal bližnji vihar.

In res! V kratkem se je obleklo prej popolnoma dekoltirano nebo v sramežljivo temno obleko, pripodil se je pa tudi silen veter, ki je vihal in šopiril slamnate strehe, kakor neroden brivčev učenec prve dni svojega znamenitega delovanja lase žrtvam, ki mu padejo v roke. In v času, ko se je pričelo razdeljevanje straž, so že padle prve kaplje, ko je pa komandiral narednik: „Bereitschaft, rechts um! Marsch!“ so padale že tako goste kaplje, da je ukazal poročnik, ki je bil najvišja navzoča oseba: „Laufschritt abmarschieren!“ In kakor bi pihnil, so izginili vsi pod streho, kam je kdo mogel.

Le Vijolica se ni ganil, ampak korakal je komodno proti svojemu začasnemu stanovanju in ko je prišel domov, je bil moker do kože. Otresel je raz sebe vodo in se vstopil med vrata, opazujoč, kako lije z neba, kako se zbirajo na zemlji posamezne kaplje v mogočen curek, odnašajoč s seboj smeti, pesek in drobno kamenje.

Naš prostovoljec — in tako tudi njegovi tovariši so bili mnenja, da ploha kmalu preide in res so postajale kaplje redkeje in drobneje in tudi vihar je ponehal. Ali oblaki se le niso hoteli poizgubiti in na večer je postalo tako hladno, da je pričelo premočnega Vijolico pošteno zebsti, dež pa še vedno ni nehal.

S težkim srcem se je odločil dr. Brinjevec, da si razvije s telečnjaka svoj novi plašč in ga obleče. Ne le, da je bil len, da bi ga rano zopet zvijal, vedel je tudi, kako smešna figura bo v plašču, ki ga je dobil včeraj nalašč za cesarske manevre. In gotovo najokornejši Rus, kar jih je bilo naslikanih za časa Rusko-Japonske vojske v „Interesantnem listu“, ni bil tako okoren, kakor Vijolica v svojem novem plašču.

Kljub temu, da dr. Brinjevec ni bil nikakor vitke postave, mu je bil plašč tako preširok, da bi bila stanovala v njem lahko

še dva taka gospoda, kakor je bil gospod doktor. Bil je sicer — kakor že znano — bolj majhen, ali plašč je bil še mnogo krajši tako, da mu ni segal niti do kolen. In rokava! Bila sta mu dolga, da ni bilo videti iz njih ničesar drugega, kakor konce prstov, pa še te le tedaj, kadar je, nategnivši roko, žnjimi lahko pomigal. Krojač, ki je delal ta del vojaške obleke, ga gotovo ni menil po kakem človeku, ampak k večjemu oni sloviti, ostudni opici, ki je zaznamovana v Pokorný-Erjavčevem prirodopisu kot „urangutan ali divji mož“. Poleg vsega tega je bil pa plašč še tako zmečkan in zgñjeten, da ga ni bilo drugega, kakor gubica pri gubici.

Uravnávši svojo prekrasno toaleta, je pričel z delom: z raznašanjem povelj okoli častnikov, posamezniki so mu naročali, kdaj naj jih zbudi rano, vsak častnik, kdaj ima zbuditi njegovega slugo, narednik kdaj njega in celokupno stotnijo, kdaj mora biti naložena prtljaga in kdaj ima nastopiti stotnija. Potem so mu kazali zopet sluge častnikov in posamezni vojaki, kje imajo svoja ležišča, da bi jih mogel rano najti. Da bi imel opravka še več, so pripeljali še kruha, katerega razdeljevanje mu tudi ni dalo baš najmanj dela.

In tako je prišlo, da je bil gospod Vijolica ob desetih zvečer, ko je po končanem svojem poslu sedel ves truden na mizo svoje obednice in pričel razmišljati, ali bi zlezl v svoj chambre separée, ali pa bi bilo vendar bolje „štramačiti“ in bdeti do ene po polnoči in potem zbuditi prostaka, ki je imel inšpekcijo — tako je prišlo, da je bil Ivan Vijolica v tem času že drugič ta dan popolnoma premočen, deloma od potu, deloma od deža.

Po daljem premišljevanju se je odločil za spanje, ker z bdenjem bi si itak ne zaslužil ničesar in z velikim trudom in ropotom je zlezl v svojo sobo. Ali zaspati ni mogel in počasi mu je pričelo postajati hladno, da, proti polnci mu je bilo že tako mraz, da se je tresel po vsem telesu. Da bi odpomogel tej ne mali neprijetnosti, je sklenil, da se gre po vasi izprehajat.

Zlezl je zopet v spalnico svojih tovarišev in tu postal, da bi se nekoliko orijental, kam se ima obrniti, da bi ne razbil nikomur nosu s svojimi težko podkovanimi črevlji.

In prav v tem hipu začuje na dvorišču korake.

Kdo naj bi bil to? In sam vrag ve, kako da je bila njegova misel taf. Da, prav gotovo hoče nekdo krasti, kdo bi kradel, vojak ali civilna oseba, kaj in komu naj bi kradel, o tem ni imel časa razmišljati, kajti že misel na tatu samega ga je popolnoma elektrizirala. V hipu je bil pri vratih, nalahno jih nekoliko odprl in pokukal zkozi odprtino.

Zunaj je dež že nekoliko ponehal, vendar je bilo še močno tema. Ali kljub temu je videl nekaj nerazločnega belega, kako se pomika od vhoda sem čez dvorišče tako, da bi imelo priti mimo njega kakih deset do petnajst korakov pred njim.

„Čakaj, zlodej ponočni, danes si slabo naletel,“ si je mislil dr. Brinjevec po tiho in si komaj upal dihati. „Jaz ti že pokažem!“ In pri tem je segel nehote na stran, kjer je nosil svoj kratki bajonet in prepričal se je, da tiči v nožnici popolnoma pravilno, vsak čas pripravljen, da ga potegne močna njegova roka. Krepko stisnivši ročaj, zakliče vojaški kakor nočna straža: „Halt! — Wer da?“

Kakor bi vdarila strela, tako se je prestrašila bela postava tega krika in vsa trepetajoča je strahom obstala.

To je Vijoličino hrabrost še povečalo. Spustil je bajonetov ročaj, vrata odprl do kraja in korakal, ne da bi čakal odgovora na svoje v tujem jeziku izgovorjeno vprašanje, velikih in hitrih korakov naravnost proti beli postavi, ki je stala brez glasu, ne da bi se ganila.

Ali nesreča je hotela, da dvorišče ni bilo tako ravno, kakor dunajski tlak, po katerem je gladil Vijolica v svojih prejšnjih letih pete in da je naš junak popolnoma pozabil v svoji sveti jezi, da je par korakov pred vrati velika gnojna jama, ki je bila ob prihodu še prazna, sedaj pa polna umazane gnojnice.

„Plumps“ je toraj reklo in Ivan Vijolica ali drugače dr. Brinjevec imenovan je ležal kakor je dolg in širok, v sredi blagodišecnega, rožnega olja Grahovskega, o katerega pristnosti bi Vam vedel pričati najbolje izurjeni nočni plavač sam.

Ko je beli neznanec zaslišal „plumps“ in strašno kletvico, je prestrašeno kriknil in zbežal proti vratom.

Padeč, neprijetna kopelj in tujcev beg, vse to je gospoda doktorja strašno razpalilo. V hipu se je pobral, v prihodnjem je bil že izven jame in planil kakor tiger za neznanecem.

„Stoj, vrag, če ne, te ustrelim na mestu!“

To je delovalo. Neznanec se je ustavil, Vijolica pa umiril svoj korak, potegnil svoje bodalce, zgrabil neznanca za belo obleko, potegnil ga z vso silo k sebi in v roki mu je ostala — velika bela rjuha, pred njim je pa stala mala, smešno šepava postava, malih svetečib se očij.

„Kdo si, vrag?“ je kričal Vijolica strašno razjarjen, nastavivši mu na prsi svoje bodalo. „Kaj iščeš tukaj? A?“

Pred njim je trepetala uboga postava in komaj stokaje izustila besedi: „Po . . . vodo . . .“

Videč malega, ubogega neznanca se je gospod Vijolica že potolažil nekoliko, ali sedaj taka nesramnost. To mu je bilo pa že preveč.

„Kaj, ti lump, tat, sedaj po vodo?! Ali ne veste nobene neumneje laži, vi osel?! A? Jaz vam dam vode, da je bodete imeli dovolj.“

Rekoč ga stisne za ovratnik še tesneje in ga vleče z vso silo proti vodnjaku.

„Stojte vendar, gospod, prosim vas, prosim, prosim. Lepo vas prosim, stojte!“

In rabelj se je dal vendar le omečiti.

„Kaj je toraj? Kaj hočete?“

„Hudo, hudo,“ je jecal nesrečnik. „Oče mrtev, mati bolna, sestra bolna, žene nimam, pridem ob polnoči domov, večerje ni, ognja ni, vode ni. živina žejna in lačna pa taka pot z vašo pritljago.“

Ko je Vijolica poslušal vse to, se je polegla njegova jeza kakor vihar na morju in ko je izvedel, da je to gospodar, pri katerem spijo, se je prestrašil svoje budalosti, ki jo je provedel v temi in prosil ga je oproščenja.

Na to ga je povabil gospodar, naj gre ž njim v hišo, da se osnaži in posuši, na kar se je Vijolica seveda odzval z velikim veseljem. In nanosila sta vode polno kad, zakurila gromado kakor za največjo peke in oprala in posušila sta vso Vijoličino obleko, domačin sin je posodil svojo, da se preobleče.

Da jima ni bilo dolgčas pri delu, je pripovedoval Vijolica svoje dunajske dogodljaje in doživljaje in tožil o svojih vojaških nadlogah, domačin mu je pa razkladal o očetovi smrti, materini in sestrični bolezni, o revščini, ki vlada v celi vasi in ki je vzrok, da bo moral voziti on zjutraj s svojima kravicama — vojaško pritljago, nekaj, o čemu naš gospod doktor še svoj živ dan ni slišal nikoli.

JOSIP BEKŠ:

NAŠA PAROLA.

Črez polje pisano smrt hiti,
hiti in bridko kosó vihti;
ne smilijo se ji rožice vse,
ne smili se ji moje dekle,
ki po sestricah žaluje in mre. —

Vihti na široko ostro kosó
in dviga visoko bridko kosó —
in seka po rožah, da več jih ne bo —
in gre po delu k deklicam v vas
in trka na okna in kliče na glas:
„Odprite, devojke, ker prišel je čas!“

In če vse rože smrt pomori,
in vsa dekleta smrt pokosi:
Fantje, na vzhodu jutro gori —
v naših dušah je žalosti ni,
nam se na delo mudi! —

Drvorez od R. Valiča.

AFORIZMI.

Človek v svetu lažlje napreduje, če skriva grehe, kakor če kaže čednosti.

Življenje brez veselja je, kakor dolgo potovanje brez gostilne.

Potrata časa je največja zapravljenost.

Tudi slabo zdravlje ne opravičuje k neprijaznemu, jezljivemu ponašanju. Neki slavni človek je pisal svojemu prijatelju: „Imam trganje, nadoho in še sedem drugih bolezni, drugače pa se mi godi dobro.“

Kdor ljubi delo, najde kruha; delavnemu človeku glad morda skozi okno v hišo pogleda ali vstopiti ne sme. Marljivost poplača dolge, lenoba jih množi.

Ne ceni denarja niti bolj niti manj, kakor zasluži. Denar je dober sluga ali slab gospod.

?? UGANKE ??

Razpisujemo danes

dvanajsti natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dološljeje najkasneje do 20. decembra. Naslov: „Domači prijatelj“ v Pragi VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. <i>Krasen album za fotografije.</i>	5. <i>Okvir za fotografije.</i>
2. A. Aškerc: „Zlatorog“ (krasno vezana.)	6. Aleksandrov: „Pesmi in romance“ (krasno vezana.)
3. Par lepih posod za cvetlice.	7. in 8. <i>Po 3 skudelice za kavo.</i>
4. Slika fotografija: „Opatja na bregu morja“ v krasnem okvirju.	

Dobitki enajstega natečaja

so bili izžrebanji sledečim rešilcem:

1. P. Žmitek: Finlandka pri pletenju. (Orig. oljnata slika): *Ana Bardych*, sopr. lekarnarja, Škofjaloka.
2. Lev Nik. Tolstoj: Vstajenje. (Krasno vezana): *Mimi Splichal*, zasebnica, Vič.
3. Kadilna oprava: *Marija Perč*, kanonik, Sv. Stefan.
4. Gradež z pristaniščem. Velika barvana fotografija v okvirju: *Pavla Mozetičeva*, Solkan.
5. Figurina: *Martin Medvešek*, kovač, Maribor.
6. Kip z zrcalom: *Franja Kocuvan*, sopr. trgovca, Šoštanj.
7. Reka. Velika barvana fotografija v okvirju. *Jernjej Kokošar*, sin kroj. mojst., Grahovo ob./Bači.
8. Krasen tintnik: *Anton Urbančič*, učitelj, Boršt.
9. S. Gregorčič: Poezije. Krasno vezana: *Vid Gračner*, Spod. Huđinja.
10. Dekorativni kip: *Anonija Zuljan*, šivilja, Ricianje.
11. Garnitura za kavo (za 6 oseb): *Marija Prevc*, posestnica, Kranj.
12. Pogled na Mojstrano. Velika barvana fotografija v okvirju: *Marija Stare*, hči pismonoše, Šrednjavas.
13. Zofka Kveder-Jelovškova: Iskre. Zbirka slov. in hrv. ertic (okusno vezana): *Franc Novak*, realec, Idrija.
14. Stoječa ura iz kovine: *Agata Gliša*, rudar, sopr., Idrija.
15. Solhica iz sadre: *Ivanka Poznik*, Kamnagorica.
16. Pogled na Miramar. Velika barvana fotografija v okvirju: *Ferdo Rosenstein*, nadučitelj, Stranice.
17. Oton Zupančič: Poezije. Krasno vezana: *Minka Pac*, Col.
18. Rococo vaza: *Jožef Erbežnik*, tov. strojevod, Reberca.
19. Karafina: *Nace Škrbinšek*, šolovodja, Planica.
20. Pogled na Trst. Velika barvana slika v okvirju: *Franc Kodrun*, kolar, Črna.
21. Skrinjica za denar: *Danica Tavčar*, hčerka profesorja, Ljubljana.
22. Posoda za cvetje: *Ana Jeras*, sopr. nadsprevod, Ljubljana.
23. Janko Krsnika: Zbrani spisi: *Florjan Rak*, posestnik, Braslovče.
24. Pritlikavec. Kip. *Mina Stare*, Češnjica.
25. Garnitura za kavo (za 6 oseb): *Janko Dovčan*, posestnik, Goriče.
26. Cvetlična košarica: *Vera Petrič*, učit. hčerka, Rudnik.
- 27.—30. Po 3 skudelice za kavo: *Rudolf Bogataj*, posestnik, Jozne. *Tomaž Holmar*, organist, Gospa Sveta, *Franc Eržen*, c. kr. fin. straž. nadkomisar, Krk. *Val. Južna*, veleposestnik, Sv. Jurij ob. Taboru.

123. Številna uganka.

Anica Omejčeva, Ljubljana.

1234 pomenja znano žival

4321 znači skupino hiš.

124. Uganka.

Jagvar na deželi.

Sestavite iz sledečih besed
turško mesto: Edi, raja, poln.

Vydrova žitna káva.

Danes vseobče
pripoznana.

Vzorek dragovoljno
zastonj — 5 kg. pa

za 4 K 50 v
poštne prosto.

Ž njim docilite izborno, slastno dišeče
pečivo. Osebito gospodinje po deželi
se ne morejo prehvaliti tega pridatka,
ki obseza vse razne
primesi, ki
jih devajo dobre
mestne kuharice
v kruh, potice in
kolače 5 zavojčkov
po 10 v. zadostuje
za 20 25 kg. moke.

 Ambo

Gasi žejo in okrepcuje.
Ugoden napoj i bolnikom.
Zajamčeno čisti
in svinca prosti šume-
ci bonbon. 1 škat. 50 ko-
sov 2 K

Opomin.

Tovarna Kathreinerjevo t. imenovane Kneipjave kave („Gebrüder Meier“ na Dunaju) objavlja po vseh časopisih med „domačimi vestmi“, inserat „o kavi.“ Način priporočevanja Kathreinerjeva sladna kave ne moremo prezreti z molkom, ker se dotičnemu opominu odvrča občinstvo od „drugih proizvodov“ s temi-le besedami: Ponovno in neprestano se skuša ogreti občinstvo ne samo s pripomočjo raznovrstnih ničvrednih „pridodatkov“ za slabe falzikate, ampak se mu priporoča celo samo navadno žgano žito ali žgani ječmeni za isto ceno za pridoatek k zrnati kavi.“ Ker našo žitno kavo v isti kvantiteti in za isto ceno prodajamo tudi pri trgovcih, bi lahko c. gospodinje mislile, da velja žigosanje „ničvrednih pridakov“ tudi za Vydrovo žitno kavo, kar odločno odbijamo.

Firma Maggi v Bregencu piše ravno tako: „Pri kupovanju zahtevajte samo Maggijev juhni pridoatek in zavračajte druge proizvode!?! — takaj da bi odbijali Vydrovi juhni pridoatek, brez da ga poskusite?“

**Vydrova tovarna hranil
Praga-VIII.**

Praktična steklenica.

Priporočamo gospodinjam **steklene posode** za Vydrovo žitno kavo, ki na ta način spravljena, obdrži celo leto lastnosti kave sveže pražene, ker je v suhem in v absolutni čistoti.

Steklenico 8litrovo (v katero gre skoro cela naša poš. pošiljka žitne kave) z brušenim zamaškom računamo 1 K 80 v; zabojček za pošiljatev stoji 44 v. Poštni porto plačamo mi, ali zaračunamo, da bi ne moral adresat doplačevati. Steklenico napolnjeno s kavo **se ne more** pošiljati, ker že sama na sebi dosti težka in bi ne izdržala poštno ekspedicije.

Našim g. g. odjemalcem pošiljamo brez poštnega povzetja, kakor navadno.

PRIZNANJA.

- Fran Ks. Ažman*, pisar kranj. ind. družbe, Javornik . . . Z Vašo kavo sem v vsakem oziru popolnoma zadovoljen in jo povsod priporočam.
- Franc Crobath*, Kranj . . . Vaša kava je res izborna! V naši družini se je popolnoma udomačila. Pošljite nam zopet 5 kg. vrečico.
- Marija Činkole*, posestnica, Šmarje . . . Vaša žitna kava se je meni in moji obitelji tako priljubila, da jo ne moremo več pogrešati. Pošljite nam jo hitro zopet eno vrečico.
- Terezija Dežman*, posestnica, Dobrava . . . Odkar smo začeli piti Vašo kavo, ne moremo biti brez nje. Priporočam jo povsod, osobito ker je domač izdelek.
- Antonija Dolenc*, sopr. sprevod, Ljubljana . . . Pošljite nam zopet 5 kg. „Vydrove žitne kave“ ker se nam je v resnici tako priljubila, da jo ne moremo pogrešati.
- Fr. Eržen*, c. kr. fin. straže komisar, Krk . . . Brez Vaše žitne kave ne moremo več bobove piti.
- Ivan Fister*, trgovec in posest. Ovsišče . . . Pripomniti moram, da je Vaša žitna kava res zelo okusna, tečna in zdrava, ter nadkriljuje vse druge kavine primesi.
- Marija Gherbaz*, Ljubljana . . . Na vsestransko priporočilo naročam 5 kg. žitne kave.

- Jurij Jan*, pismonoša, Škale . . . Kava, katero sem minoli mesec naročil mi vrlo ugaja. Kmalo jo bodem porabil, ter takoj naročil drugo.
- Iozef Karu*, stroj. pomoč, Ljubljana . . . Z Vaše žitno kavo sem nad vse zadovoljen, ter vsled tega naročam zopet 5 kg.
- Marija Kaučič*, sopr. rudarja, Idrija . . . Ker je Vaša kava zares izvrstna, je priporočljiva v vseh krogih.
- Franc Kobal*, dež. dacar, Sv. Križ pri Litiji . . . S poslano kavo prav zadovoljen. Prosim pošljite mi jo zopet 5 kg.
- Helena Korošec*, sopr. nadučitelja, Mošnje . . . Vaša izvrstna žitna kava nam vsem izbornu ugaja, posebno naša mala Viduša jo težko pogreša.
- Terezija Korošec*, sopr. učit. Topolšica . . . Za do sedaj poslano blago moje odkrito priznanje.
- Marija Košan*, posestnica, Družmirje . . . Pošljite mi zopet eno vrečico Vaše žitne kave, kajti sem zelo zadovoljna, ter si jo z nobeno drugo ne morem nadomestiti.
- Helena Košmerl*, sopr. paznika, Ljubljana . . . Zahvaljujoč se točni izvršitvi mojega naročila, izražam tem potom tudi svojo radovoljnost.
- Iv. Križman*, urednik Kranj . . . Ker sem z Vydrovo žitno kavo prav zadovoljen, koje tudi moja družina visoko čišla, naročam zopet 5 kg. iste.
- Ivan Kvas*, Celje . . . Z Vašo žitno kavo sem prav zadovoljem, zlasti pa prija mojemu triletnemu sinku. Pošljite zopet 5 kg.
- Just Piščanec*, c. kr. car. nadkontrol. Ljubljana . . . Prosim, da mi pošljete, kakor po navadi, 5 kg. žitne kave, ki se nam je vsem zelo priljubila, ter smo se navadili na njeno redno uživanje.
- P. Pretnar*, učiteljeva sopr. Ljubljana . . . Ker mi je vzorek Vaše žitne kave tako ugajal, naročam 5 kg. iste.
- Vekoslav Ravnikar*, c. kr. poštar, Ljubljana . . . Pošljite mi zopet 5 kg. Vaše zares izborne kave.
- Ivan Rijavec*, žel. čuvaj, Barkovlje . . . Ker nam bode Vaša nam tako priljubljena in okusna kava kmalu pošla in bi jo prav težko pogrešali, prosim, da mi jo takoj pošljete zopet 5 kg.
- Fran Rojec*, davčni izterjevalec v Radovljici . . .
 Kar je dobro in domače,
 to kupuj le, vsak Slovan,
 pa boš skoro vse drugače
 tudi ti zdrav in močan:
 Strt tujčin bo, ki v zahvalo,
 da trpiš in paseš ga,
 zasramuje le okolo
 in na tvojih tleh teptá!
- Ferdo Rosenstein*, nadučitelj, Stranice . . . Najboljši dokaz, da nam Vaša izvrstna kava v istini ugaja, je ponovna naročitev.
- Valentin Rapnik*, miz. mojster, Hotederšica . . . Pošljite nam dve vrečici žitne kave, ker nam posebno ugaja.
- Ivana Schweiger*, gospodinja, Tržič . . . Pošljite mi zopet, vrečico Vaše izvrstne žitne kave. V naši družini jo težko pogrešamo kadar nam poide, zatoraj prosim prav točno.
- Mimi Splichal*, zasebnica, Vič pri Ljubljani . . . Ker sem z Vašo žitno kavo jako zadovoljna, priporočam jo toplo v krogu svojih znancev in prijateljev.
- Vinko Soklič*, mizar in posestnik, Bled . . . Vaša žitna kava je najbolj tečna in zdrava zato jo priporočam vsakomu.
- Simon Watt*, c. kr. davkar, Brežice . . . Z Vašo kavo zelo zadovoljen — ni mogoče brez nje shajati — Na zdar!
- Franc Zbašnik*, krojač, Dolenjvas . . . Zvedel sem o izvrstni kakovosti Vaše kave, ter si jo vsled tega naročam 5 kg.
- Minka Zeller*, hiš. posest. Dunaj . . . Pošljite mi nujno 5 kg. te izvrstne kave, brez katere ne moremo več biti.
- Iakob Žebre*, nadučitelj, Staritrč . . . Z Vašo kavo je cela moja družina popolnoma zadovoljna. Ima dober, slasten okus.

Rešitve ugank v II. števu.

115. Vino. 116. Klas, lama, amen, sani. 117. Peč — čep. 118. Lavdon. 119. 23 gosij in 12 ovac. 120. Mačka, omara, romar, palma, Tomaž, zmaga, madež. 121. ga ne gane. 122. Siva glava. 123. Mlade vojake!

Listnica uredništva: Vsem sotrudnikom. Pišite razločno in čitljivo; list stavijo češki stavci. Rokopisi se pošiljajo: **Praga-Vinohrady, Slezská 32.**

Rešitve ugank, reklamacije, naročila naj se pošiljajo naravnost na Vydovo tovarno hranilo, Praga VIII.

Učitelj tovarišu: Bog me je dvakrat kaznoval, slabo plačo imam in grd sem. Moral bi se ženiti zaradi priboljščka ali kdo ve, če me bo ktera hotela...

Primerno božično darilo:

„ISKRE“

zbirka črtic in novel od Zofke Kveder-Jelovškove. Cena 2 K.

Naroča se pri pisateljici:

Praga-Vinohrady, Slezská tř. 32.

Tovarniške vesti:

Pretečeni mesec obiskalo je kakih 30 slovenskih visokošolcev pod vodstvom gospoda tehnika Cirila Jekovca naš zavod. — Izrazili so našemu podjetju svoje simpatije, kar nas je posebno veselilo

VSEBINA: Vida: *Dušica*; Ivo Trošt: *Na koncu*; Kristina: *Jesen*; Ferdo Plemič: *Peter Čužek in samokres*; Zofka Kveder-Jelovškova: *Teta*; Samko Cvetkov: *Morje*; J. H.: *V Grahovem*; Josip Bekš: *Naša parola*; *Aforizmi*; *Uganke*.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.
Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičková ul. 22.